

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.257.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 9903 Pani Posłanki Agnieszki Ścigaj wraz z grupą posłów, w sprawie wdrożenia powszechnego systemu finansowania opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Tytułem wstępu pragnę podkreślić, że Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej podziela przekonanie o potrzebie reformy funkcjonujących rozwiązań i regulacji dotyczących wspierania opiekunów sprawujących długoterminową opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami.

Należy podkreślić, że opieka wytchnieniowa została wyodrębniona w Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030¹, w której jako podstawę do wypracowania systemowego wsparcia w tym zakresie wskazano programy „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego oraz „Opieka wytchnieniowa” dla Organizacji Pozarządowych. Prace zmierzające do uczynienia tej usługi stałym elementem systemu wsparcia są procesem złożonym i ze względu na specyfikę ich materii (z którą wiąże się m.in. konieczność przygotowania opiekunów do wykonywania odpowiednich czynności i procedur medycznych) wymagającym międzyresortowego zaangażowania.

Istotnym krokiem w tym kierunku jest podjęcie przez MRPiPS współpracy w ramach powołanej w maju 2024 r. Grupy Roboczej do Spraw Opieki Długoterminowej, która wchodzi w skład Międzyresortowego Zespołu do Spraw Systemowych Rozwiązań Związanych

z Opieką nad Osobami Starszymi². Celem prac grupy jest między innymi wsparcie realizacji reformy opieki długoterminowej, w szczególności w zakresie jej priorytetowych założeń w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO). Za koordynację prac zespołu odpowiedzialny jest Minister do spraw Polityki Senioralnej.

Jednocześnie informuję, że w zakresie programowej opieki wytchnieniowej, realizowanej nieprzerwanie od 2019 r., coraz większa liczba członków rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami może uzyskać odciążenie w sprawowaniu obowiązków opiekuńczych. Na przestrzeni ostatnich 8 lat wysokość środków Funduszu Solidarnościowego³, liczba realizatorów wsparcia, a także liczba jego bezpośrednich beneficjentów istotnie wzrosły. Potwierdzają to poniższe dane:

¹ Załącznik do uchwały nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 (M.P. poz. 218).

² Zarządzenie nr 30 Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 marca 2024 r. w sprawie Międzyresortowego Zespołu do Spraw Systemowych Rozwiązań Związanych z Opieką nad Osobami Starszymi (M.P. poz.224).

³ Fundusz Solidarnościowy jest państwowym funduszem celowym, którego dysponentem jest minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego. Fundusz ma na celu m.in. wsparcie społeczne, zawodowe, zdrowotne oraz finansowe osób z niepełnosprawnościami. Ze środków Funduszu finansowane są również działania w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Zasady funkcjonowania Funduszu określa ustawa

- w 2019 r. na realizację opieki wytchnieniowej przekazano samorządom terytorialnym 23,6 mln zł. W roku w 2026 kwota ta wyniesie 210,3 mln zł;
- w 2019 r. usługi świadczyło 324 gmin/powiatów, natomiast w 2026 r. będzie to czynić 1 771 jednostek samorządowych;
- w 2021 r., tj. w pierwszej edycji programu kierowanego do organizacji pozarządowych, brało udział zaledwie 49 podmiotów. Dzięki sukcesywnemu wzrostowi dotacji z Funduszu Solidarnościowego w 2025 r. usługi opieki wytchnieniowej świadczyło już 179 realizatorów (dane dotyczące br. nie są jeszcze dostępne).

Aby uczynić proces dystrybucji środków sprawiedliwszym i bardziej efektywnym zmodyfikowano procedurę podziału dofinansowania, która – w przypadku jednostek samorządu terytorialnego – polega na uwzględnianiu dodatkowych kryteriów, takich jak: populacja mieszkańców gminy/powiatu; posiadanie przez gminę/powiat „Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych”; wysokość wykorzystanych środków funduszu w poprzednich edycjach programu; zlecenie realizacji usług organizacjom i podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, a także podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 3 tej ustawy. W przypadku procedury przyznawania dotacji organizacjom pozarządowym wprowadzono dodatkowe kryteria ewaluacji podmiotów ubiegających się o dofinansowanie, pozwalające na premiowanie tych spośród nich, które rzetelnie wypełniają swoje statutowe cele dotyczące zaspokojenia potrzeb osób z niepełnosprawnościami i posiadają doświadczenie w realizacji programu.

Wraz z wejściem w życie przepisów procedowanej przez Sejm RP ustawy o asystencji osobistej podjęte zostaną działania mające na celu zwiększenie efektywności systemu wsparcia, w tym usług oferowanych w ramach programów resortowych finansowanych ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Programy „Opieka wytchnieniowa” oraz „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością” stanowią ważny element obecnego systemu wsparcia, ale – by jak najefektywniej zaspokajać potrzeby osób z nich korzystających - w będą wymagały aktualizacji ze względu na podobny z ustawą o asystencji osobistej zakres świadczonych w ich ramach usług. Jedną z tych potrzeb jest usługa specjalistycznej opieki wytchnieniowej.

Odrębną formą wsparcia, która może stanowić istotną pomoc dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami wymagających wzmożonej opieki, jest przyznawana na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (art. 55) usługa wsparcia krótkoterminowego w domu pomocy społecznej.

Usługę wprowadzono do ustawy o pomocy społecznej w listopadzie 2023 r. Przyznaje się ją osobom pełnoletnim, wymagającym wsparcia z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niebędącym mieszkańcami DPS. Usługa może zostać przyznana na czas określony, na okres nie dłuższy niż 30 dni w roku, z możliwością przedłużenia w szczególnie uzasadnionych przypadkach (nie dłużej niż o kolejne 30 dni). Ustawa zakłada ograniczenie do minimum formalności związanych z przyznaniem usługi, a w przypadku, gdy

z dn. 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym, która weszła w życie 1 stycznia 2019 roku, a zasadniczym źródłem jego finansowania jest danina solidarnościowa. Zapłaty daniny solidarnościowej dokonują co roku te osoby fizyczne, których dochody w danym roku podatkowym przekraczają 1 mln zł. Wysokość daniny solidarnościowej wynosi 4% nadwyżki tej kwoty. Przychodami Funduszu są również m.in. obowiązkowe składki na Fundusz, do których stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące obowiązkowych składek na Fundusz Pracy.

osoba deklaruje ponoszenie za nią pełnej odpłatności, odstępuje się również od ustalenia sytuacji dochodowej i majątkowej beneficjenta.

Rodziny i opiekunowie dzieci z niepełnosprawnościami mogą również, oprócz usług opieki wytchnieniowej świadczonych w ramach resortowych programów, skorzystać z kompleksowego wsparcia dla rodzin w ramach Programu „Za życiem”, którego głównym celem jest umożliwienie rzeczywistej i pełnej integracji dzieci z niepełnosprawnościami oraz wsparcie psychologiczne, społeczne, funkcjonalne i ekonomiczne ich rodzin. Na gruncie programu realizowanych jest 30 różnych działań wprowadzających konkretne rozwiązania w obszarach dotyczących:

- wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin (Priorytet I);
- wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny (Priorytet II);
- usług wspierających i rehabilitacyjnych (Priorytet III);
- wsparcia mieszkaniowego (Priorytet IV);
- koordynacji wsparcia, edukacji, poradnictwa i informacji (Priorytet V);
- innych instrumentów wsparcia (Priorytet VI).

Ze względu na ich interdyscyplinarność i szeroki zakres, działania ujęte w programie realizowane są w Ministerstwach: Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Zdrowia, Edukacji Narodowej, Rozwoju i Technologii, Sprawiedliwości a także w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Zgodnie z Planem finansowym Programu⁴, na jego realizację w latach 2017-2021 2022-2026, przewidziano 5 950 706 tys. zł.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Maja Nowak
Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych
Sekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

⁴ Załącznik nr 2 do uchwały w sprawie programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”.